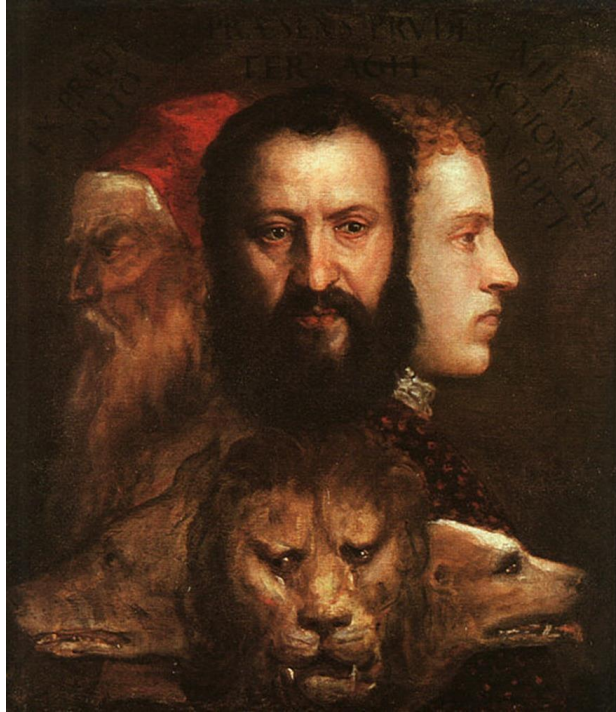

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

II семестр 2024-2025 навчального року

освітній рівень перший (бакалаврський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування
спеціальність 051 Економіка; 071 Облік і оподаткування; 072 Фінанси, банківська справа та страхування; 073 Менеджмент; 075 Маркетинг; 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Освітні програми: економіка підприємства (ЕП), економічна безпека підприємства (ЕБП), облік, аудит і оподаткування банків і фінансових установ (ОАіОБФУ), облік і оподаткування в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі (ООТГРБ), управління фінансами, банківська справа та страхування (УФБСС), управління фінансами та трейдинг на світових фінансових ринках (УФТСФР), управління персоналом та економіка праці (УПЕП), маркетинг (М), комерційна діяльність та логістика (КДЛ), підприємництво, торгівля та біржова діяльність (ПТБД), підприємництво (П).

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Провідний викладач: Каменева Наталія Миколаївна

Контакти: +38 (057) 730-10-99, e-mail: kamenevann343@gmail.com,

Косич Марина Василівна

Контакти: +38 (057) 730-10-99, e-mail: mariprof78@gmail.com

Години прийому та консультації: кожен вівторок з 14.00-15.00

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, 307 аудиторія.

Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Історія економіки та економічної думки - наука міждисциплінарна. Вона виникла на стику історичних і економічних наук і є найважливішою частиною загальноосвітньої, професійної і світоглядної підготовки сучасних фахівців-економістів та менеджерів. Дана дисципліна займає особливе місце в системі економічних наук, оскільки зв'язок економічних навчань з економікою суспільства очевидний. При цьому, економічні вчення не просто відображають суспільні процеси, а впливають на них, сприяють економічному і соціальному прогресу. Вивчення даного предмета показує, як протягом історії людства розвивалися продуктивні сили і виробничі відносини, змінювалися форми організації виробництва, економічна політика держав, соціальна структура суспільства, як ці процеси знаходили відображення в економічній думці. Знання, отримані при вивченні «Історії економіки та економічної думки», сприяють інтелектуальному розвитку особистості, її творчого мислення, вони необхідні не тільки для розуміння закономірностей розвитку сучасного глобалізованого суспільства, але і для свідомого використання їх на практиці.

Курс «Історія економіки та економічної думки» має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. **Ціннісно-смыслову компетентність** (формування та розширення світогляду студента у сфері еволюції світової економіки і економічних теорій здатність до формування самостійних і нетенденційних оцінок та вироблення альтернативних варіантів господарчої політики);
2. **Загальнокультурну компетентність** (підвищення економічної та загальної культури, розширення кругозору в області загальних, спеціальних і галузевих економічних наук; виявлення послідовності, причин еволюції наукових положень, ідей; з'ясування їх зв'язку зі змінами в економічній практиці);
3. **Навчально-пізнавальну компетентність** (формування у студента творчого підходу до вирішення економічних завдань шляхом знайомства з різними варіантами теоретичних пояснень економічних явищ і закономірностей, вміння аналізувати економічні явища і процеси, концепції провідних шкіл і напрямків);
4. **Інформаційну компетентність** (розвиток вміння студента самостійно аналізувати, систематизувати (за допомогою сучасних інформаційних технологій) інформацію про еволюцію світової економіки і економічної думки);
5. **Комунікативну компетентність** (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом моделювання економічних ситуацій, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. **Компетентність особистісного самовдосконалення** (формування умінь фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Всі ми віддаємо собі звіт в тому, що в наші дні нерозуміння процесів, що відбуваються в економіці, непросто для людей, які хочуть досягти успіху в своїй професії, навіть якщо вона не пов'язана безпосередньо з економікою. Історія економіки та економічної думки - це квінтесенція досвіду вирішення складних проблем господарського життя; досвіду, який складався в боротьбі ідей, що відбивали конфліктуючі соціальні інтереси. Крім того, що даний курс дасть вам уявлення про те, як еволюціонувала найважливіша наука, він покликаний розвинути критичне економічне мислення, а також кругозір і загальну ерудицію, що вкрай високо цінується в сучасному світі і обов'язково буде відзначено на співбесіді в будь-якій компанії. У нашому курсі узагальнюються уроки видатних економічних мислителів: Адама Сміта і Карла Маркса, Леона Вальраса та Йозефа Шумпетера, Торстейна Веблена і Миколи Кондратьєва, Джона М. Кейнса і ін. Ми будемо розбиратися в тому, як, відповідаючи на виклики свого часу, вони створювали корпус сучасного економічного знання з його можливостями і обмеженнями. Отже вам обов'язково треба прослухати цей курс!

Команда викладачів завжди готова надати будь-яку оперативну допомогу з найбільш складних аспектів курсу під час особистого спілкування та за допомогою електронної пошти.

Схема курсу:

1. Лекції;
2. Додаткова література;
3. Обговорення в аудиторії;
4. Індивідуальні консультації;
5. Іспит.

Огляд курсу

Даний курс, який вивчається з лютого по травень, дає студентам знання про історичний розвиток господарств та економічної думки країн Європейської цивілізації для розуміння генезису та закономірностей функціонування економічної системи.

Кількість кредитів ECTS – 5.

Лекції – 30 години.

Практики – 30 годин.

Самостійна робота – 90 годин.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, наочними прикладами та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість закріплювати отримані знання як під час обговорень в аудиторії так і під час виконання індивідуальних завдань. Виконання завдань потребують знань з інших економічних дисциплін (політекономії, мікроекономіки, макроекономіки) що формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати підчас підготовки для обговорення в аудиторії.

Теми курсу

II семестр . Денна форма навчання

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекц.№1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	2	Сем.-1 Предмет і метод історії економіки та економічної думки
2	2	Лекц.№2. Господарство первісного суспільства та його еволюції на етапі ранніх цивілізацій	2	Сем.-2 Господарство первісного суспільства та його еволюції на етапі ранніх цивілізацій
3	2	Лекц.№3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е – V ст. н.е.)	2	Сем.-3 Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е – V ст. н.е.)
4	2	Лекц.№4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V -XV ст.)	2	Сем.-4 Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V -XV ст.)
5	2	Лекц.№5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)	2	Сем.-5 Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)
6	2	Лекц.№6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII — перша половина XIX ст.)	2	Сем.-6 Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII — перша половина XIX ст.)
7	2	Лекц.№7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичного капіталізму (друга половина XIX – початок XX ст.)	2	Сем.-7 Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичного капіталізму (друга половина XIX – початок XX ст.)
Модульний контроль знань № 1				
8	2	Лекц.№8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX — початок XX ст.)	2	Сем.-8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX — початок XX ст.)
9	2	Лекц.№9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств	2	Сем.-9 Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша

		Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)		половина XX ст.)
10	2	Лекц.№10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	2	Сем.-10 Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)
11	2	Лекц.№11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	2	Сем.-11 Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)
12	2	Лекц.№12 Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	2	Сем.-12 Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці
13	2	Лекц.№13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	2	Сем.-13 Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)
14	2	Лекц.№14. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	2	Сем.-14 Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)
15	2	Лекц.№15. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	2	Сем.-14 Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)
Модульний контроль знань №2				
Іспит				

Для заочної форми навчання

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
	1	Лекц.№1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.		
	1	Лекц.№2. Господарство первісного суспільства та його еволюції на етапі ранніх цивілізацій	2	Сем.-2 Господарство первісного суспільства та його еволюції на етапі ранніх цивілізацій
	1	Лекц.№3. Особливості господарського розвитку та економічної		

		думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е – V ст. н.е.)		
		Лекц.№4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V -XV ст.)	1	Сем.-4 Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - XV ст.)
	1	Лекц.№5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)		
			1	Сем.-6 Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII — перша половина XIX ст.)
	1	Лекц.№7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичного капіталізму (друга половина XIX – початок XX ст.)		Сем.-7 Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичного капіталізму (друга половина XIX – початок XX ст.)
		1 Модульний контроль знань		
	1	Лекц.№8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX — початок XX ст.)		Сем.-8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX — початок XX ст.)
		Лекц.№9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	1	Сем.-9 Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)
	1	Лекц.№10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)		Сем.-10 Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)
	1	Лекц.№11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)		Сем.-11 Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)
			1	Сем.-12 Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці
Іспит з дисципліни				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

Студент повинен обрати одну із запропонованих тем та підготувати доклад із презентацією.

№ з/п	Назва теми
1	Внесок представників німецької історичної школи в розробку періодизації історії економіки та економічної думки.
2	Особливості господарського розвитку Давньої Індії та його відображення в пам'ятках економічної думки.
3	Трипільська культура та її господарське значення.
4	Господарство афінського поліса (стародавня Греція)
5	Римський тип аграрного рабовласницького господарств
6	Економічні трактати Ксенофонта
7	Особливості феодальної економіки Англії, Німеччини, Японії.
8	Економіка феодального міста.
9	Початок колоніалізму та економічний поділ світу.
10	Початок промисловості Росії та особливості російського меркантилізму.
11	У. Петті як основоположник класичної політичної економії в Англії.
12	Економічне вчення А. Сміта.

13	Економічне вчення Д. Рікардо.
14	Фактори промислового відставання Англії.
15	Соціально-економічний розвиток українських земель
16	Кембріджська школа. Теорії А.Маршалла.
17	Американська школа маржиналізму. Д.Кларк та його теорії
18	Роль реформ 1848 та 1861 років у становленні ринкових відносин в Україні
19	Особливості промислового розвитку України на межі ХІХ – ХХ ст.
20	Сутність політики «Нового курсу» Ф.Д. Рузвельта
21	Теорії монополії та конкуренції (Е. Чемберлін, Дж. Робінсон)
22	Неінституціоналізм. Теорія трансакційних витрат
23	Економічне дослідження Т.Веблена
24	Криза кейнсіанської моделі державної економічної політики в 70-80-ті рр.
25	Господарська реформа 1965 року
26	Причини кризи економічної системи державного соціалізму
27	Проблеми й особливості перехідної економіки в Україні
28	Трансформаційна криза в економіці України та шляхи її подолання
29	Проблеми перехідного періоду в працях сучасних економістів
30	Еволюція форм власності як основа формування ринкової системи України

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання та дати ще один варіант формування поглядів на сучасні економічні процеси та явища. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 7 балів), ступенем залученості (до 3 балів) та роботою за завданнями (до 25 балів). **Максимальна сума становить 35 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Іспит:

- Студент отримує екзаменаційну оцінку за результатами модульного (1-го та 2-го) контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Оцінка екзамену визначається як середньоарифметична оцінок двох модулів.

Команда викладачів:

Фролов Олександр Іванович (<http://kart.edu.ua/2015-09-15-11-05>) - лектор з питань економічної теорії в УкрДУЗТ. Отримав ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.01.01 – «Політична економія» в Харківському державному університеті ім. О.М. Горького у 1991 році. Напрямки наукової діяльності: рівень і якість життя; моральність і економіка.

Каменева Наталія Миколаївна - (<http://kart.edu.ua/kamenevann343@gmail.com>) – лектор з економічної теорії, макроекономіки в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. зі спеціальності 08.00.01 - «Політична економія» у 1995 р., доцент за кафедрою економічної теорії з 2002 р.

Напрямки наукової діяльності: місце та роль економічної теорії у формуванні економічного мислення та взаємозалежність принципів раціонального мислення з одвічними цінностями людства, соціальна структура в умовах ринкової економіки, глобальна економіка.

Косич Марина Василівна (<http://kart.edu.ua/2015-09-15-11-05>) – лектор з питань економічної теорії в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.01.01 – «Економічна теорія» в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна у 2005 році. Напрямки наукової діяльності: природні монополії.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати загальні тенденції, закономірності, характерні риси господарського розвитку світу, особливості та специфіку економічного життя України; періодизацію економічної історії світу та України, класифікацію та систематизацію економічних шкіл та напрямків, досягнення видатних економістів, вміти аналізувати економічні процеси провідних держав світу та України, які відбувалися у різні епохи, науковий внесок різних економічних шкіл і напрямків в економічну теорію, характеризувати найважливіші напрямки розвитку економічних вчень в сучасних умовах.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>